

Světový den rorýsů připadá na 7. června

11.06.2024

Na 7.6. připadl na Světový den rorýsů. Mnoha lidmi jsou tyto typičtí obyvatelé panelákových sídlišť považováni za ukřičené vlaštovky. S vlaštovkami mají sice společné některé znaky – podobný tvar těla, stejné prostředí, lov hmyzu v letu, příbuzní s nimi ale nejsou. Rorýsi patří společně s kolibříky do řádu svišťounů. Jsou to striktně hmyzožraví ptáci, kteří s námi tráví nejkratší dobu ze všech tažných ptáků. Přilétají jako poslední koncem prvního květnového týdne a odlétají do Afriky už na přelomu července a srpna. U nás žije rorýs obecný (*Apus apus*), na jihu Evropy ještě rorýs velký (*Tachymarptes melba*).

Rorýsi původně hnízdili ve skalách. Skvěle se ale přizpůsobili lidským sídlům. Hnízdí v otvorech zdí výškových budov. Bohužel se ale často stávají oběťmi stavebních úprav. Osudné jim může být zateplování v hnízdním období, nebo použití montážní pěny, která rorýsům slepí peří a oni potom nemohou létat. Proto, v období od 20. dubna do 10. srpna, nesmí být prováděny jakékoliv stavební úpravy, které by hnízdicí ptáky mohly ohrozit nebo vyrušit. Plánovaným stavebním úpravám musí vždy předcházet kontrola, jestli se na budově nenacházejí hnízdiště rorýsů. S opravami a zateplováním budov rapidně ubývá vhodných míst pro hnízdění rorýsů. To je hlavní příčinou úbytku počtu rorýsů v našich městech. Rorýsům se dá pomoci ponecháním otevřených ventilačních otvorů při zateplování budov, ponecháním dutin a vletových otvorů pod střechem při rekonstrukci budov, nebo zavěšením vhodných budek.

Několik zajímavostí ze života rorýsů:

- Jsou to jedni z nejrychlejších ptáků, při letu dosahují rychlosti 110 km/h.
- Rorýsi za letu v krátkých epizodách spí a také se při letu páří.
- Při chladných a deštivých létech mohou rorýsi a jejich mláďata uhynout v důsledku nízkých teplot a nedostatku potravy.
- Rorýsi loví hmyz pouze za letu, během hnízdění je to 50 g denně.
- Rorýsi, díky krátkým nožkám a tělesné stavbě, nedokážou vzlétnout ze země.
- Poraněné dospělé rorýsy se nedaří zachránit, protože odmítají asistované krmení.
- Mláďata rorýsů se naopak dají dokrmovat celkem snadno.
- Rorýsi patří podle zákona mezi zvláště chráněné druhy ptáků – kategorie ohrožení.
- Při podezření na ohrožení rorýsů a jejich hnízdišť kontaktujte nejbližší inspektorát České inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Více informací o rorýsech:

<https://www.birdlife.cz/co-delame/vyzkum-a-ochrana-ptaku/ochrana-druhu/o-rorysovi/>

